

میزان ثبات مدیریت مدارس

دکتر نعمت الله موسی پور^۱

دکتر فریبرز درتاج^۲

مریم نخعی^۳

چکیده

ثبات مدیریت از جمله مباحث مناقشه برانگیز در حوزه دانش مدیریت است. ثبات مدیریت به همان میزان که طرفدار دارد، مخالف نیز دارد. در این مقاله پرداختن به مجادله‌های نظری مد نظر نیست و هدف آن است که واقعیتهای سازمان آموزش و پرورش در سطح خرد آن؛ یعنی مدیریت مدرسه بررسی و تصویری از آنها ارائه شود. بر همین اساس، هفتاد و دو مدرسه که دارای سابقه بیست ساله فعالیت بودند به عنوان نمونه انتخاب شدند و داده‌های لازم از اسناد موجود در مدارس به دست آمد. تحلیل داده‌ها نشان داد که از نظر مقطع، مدارس ابتدایی دارای مدیران با ثبات‌تری بوده‌اند، ثبات مدیریت در دهه اول استقرار حکومت جمهوری اسلامی بیشتر از دهه دوم بوده است و مدیرانی که با سابقه بیشتر از بیست سال فعالیت به مدیریت منصوب شده‌اند بیش از سایر مدیران ثبات داشته‌اند.

واژه گان کلیدی: ثبات، مدیریت

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۳- دبیر آموزش و پرورش کرمان

آموزش و پرورش به منزله یک نظام از اجزا و عواملی پدید آمده است که حفظ هماهنگی آنها برای دستیابی به اهداف مورد نظر ضرورت دارد. در عین حال، تعیین مقاصد نهایی، تدوین راهکارهای اجرایی و اختصاص منابع برای انجام دادن فعالیت ها از جمله اموری هستند که در چارچوب نظام ها حایز اهمیت‌اند و کارکردهایی را پدید می‌آورند که با مفهوم مدیریت معرفی می‌شوند. بنابراین، مدیریت به فعالیتی اطلاق می‌شود که عناصر و عوامل نظام را بر پایه برنامه مشخص هماهنگ و هدایت می‌کند. و با تخصیص وظایف به عوامل و تأمین منابع فعالیت، اقدام هر عنصر را در چارچوب کل نظارت و مجموعه را به سوی آرمانها رهبری می‌کند. به همین دلیل است که متفکران نقطه آغاز هر گونه تحول در مشکل‌ترین فعالیت حیات بشری؛ یعنی تعلیم و تربیت را مدیریت آن ذکر کرده‌اند. فیلیپ کومبز (۱۳۷۸: ۱۱) می‌نویسد: "رشد و توسعه مداوم هر کشور در گرو هماهنگی در مدیریت نظام آموزشی و اهمیت دادن و منزلت بخشیدن به مدیران مدارس است و اگر قرار است تحولی در عرصه تعلیم و تربیت صورت گیرد، این تحول و دگرگونی باید از مدیریت آموزش و پرورش آغاز شود."

مدیریت نظام آموزشی، همانند بسیاری دیگر از فعالیت‌های بشری، از قابلیت تجربه کردن برخوردار است و با انباشت تجربه در این حوزه دانش مدیریت آموزشی پدید آمده است. بر این اساس، می‌توان انتظار داشت که از سویی افرادی که به کار مدیریت در آموزش و

پرورش گمارده می‌شوند با گذشت زمان تجاربی را کسب کند که آنان را برای اعمال بهتر مدیریت مدد رساند. این نگاه به مدیریت آموزشی است که در قالب نظریه "اکتسابی بودن مدیریت" قابل طرح است. رضایی (۱۳۶۹) نشان داده است که مدیران دارای تحصیلات دانشگاهی در زمینه ریشه یابی و حل ابتکاری مشکلات، انتقاد پذیری نسبت به معلمان، آگاهی از وضعیت تعلیم و تربیت و توانایی اجرای طرحهای تغییر و نوآوری، از مدیران بدون تحصیلات دانشگاهی موفقتر هستند. نظریه ی اکتسابی بودن مدیریت بر این موضوع تأکید می‌کند که توانایی مدیریت در واقع نوعی کسب دانش است که می‌تواند از تجربه دیگران یا تجربه خود شخص به دست آید.

بنابراین، هرگاه مدیر فرصت یابد مدت زمان بیشتری را به امر مدیریت بپردازد؛ یعنی با ثبات باشد، تجارب فراوان تری کسب می‌کند که او را در امر انجام دادن صحیح‌تر وظایف مدیریتی کمک خواهد کرد (عسکریان، ۱۳۷۲؛ بهشتی، ۱۳۷۵؛ میرکمالی، ۱۳۷۸؛ صافی، ۱۳۷۸).

در عین حال، ثبات مدیریت فواید دیگری نیز در پی دارد که به شرح زیر است:

- برای برنامه ریزی درازمدت انگیزه ایجاد می‌کند؛
- امکان ارزشیابی فعالیت‌های طولانی را فراهم می‌آورد؛
- موجب احساس امنیت شغلی و در نتیجه، سلامت روانی مدیران می‌شود؛
- انطباق کارکنان با شرایط را سهل تر می‌سازد؛
- آشنایی بیشتر با قوانین و مقررات را موجب می‌شود؛
- مسئولیت پذیری مدیران را افزایش می‌دهد.

البته، میزان ثبات متأثر از متغیرهای گوناگونی است. سطح و نوع مدرسه، وضعیت شخصی مدیر و ساختار سیاسی حاکم از جمله متغیرهای اثرگذار محسوب می‌شوند. به خصوص در ایران با توجه به انقلاب اسلامی و تغییر نظام سیاسی می‌توان انتظار داشت که در دوره گذر از حکومت پیشین به حکومت جدید تغییرات سریعی در مدیریت نظام آموزشی پدید آید، ولی پس از استقرار حکومت مدیران فرصت یابند تجربه اندوزند و از تجربه خود برای پیشبرد امور بهره گیرند. بنابراین، از این نظر دو دهه استقرار حکومت اسلامی قابل مقایسه خواهند بود.

همچنین، مقایسه مدیریت مدارس دخترانه و پسرانه، مدیریت مدارس ابتدایی، راهنمایی و متوسطه و مدیریت مدیران دارای رشته تحصیلی مرتبط، سابقه خدمت زیاد و سطح تحصیلات بالا با مدیران دارای رشته تحصیلی نامرتبط، سابقه خدمت کم و سطح تحصیلات پائین حایز اهمیت خواهد بود.

با استناد به دستاوردهای مذکور، برخی از صاحب‌نظران طرفدار ثبات مدیریت در نظام آموزشی هستند (بهشتی، ۱۳۷۵)؛ هرچند که برای ثبات مدیریت نیز معایب زیر مطرح می‌باشد که از نظر این گروه دور نمانده است:

- خلاقیت کاهش می‌یابد؛
- معایب سازمان فزونی می‌گیرد؛
- امکان استفاده شخصی را افزایش می‌دهد؛
- شایستگی‌ها مجال بروز نمی‌یابند؛

- امید به ارتقاء در بین کارکنان تقلیل می‌یابد.

گرچه در سطح نظریه پردازی، سیاستگذاری و تصمیم‌گیری ممکن است بتوان شواهدی را برای تأیید یا رد یک نظریه یافت، اما برتری یک نظریه در این سطح به معنای حاکمیت آن بر جریانهای واقعی آموزش و پرورش نیست. بنابراین، می‌توان پرسید که ثبات در جریان واقعی نظام آموزشی چه میزان بوده است؟ در این راستا سؤالات ذیل مورد نظر و بررسی قرار گرفت.

۱- در دهه‌های اول و دوم حکومت جمهوری اسلامی ثبات مدیریت مدارس دوره

ابتدایی به چه میزان بوده است؟

۱-۱. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره ابتدایی با جنسیت مدیر ارتباط داشته است؟

۲-۱. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره ابتدایی با سطح تحصیلات مدیران ارتباط داشته است؟

۳-۱. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره ابتدایی با سابقه خدمت مدیران ارتباط داشته است؟

۲- در دهه‌های اول و دوم حکومت جمهوری اسلامی ثبات مدیریت مدارس دوره

راهنمایی به چه میزان بوده است؟

۲-۱. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره راهنمایی با جنسیت مدیر ارتباط داشته است؟

۲-۲. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره راهنمایی با سطح تحصیلات مدیران ارتباط داشته است؟

۳-۲. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره راهنمایی با سابقه خدمت مدیران ارتباط داشته است؟

۳- در دهه‌های اول و دوم حکومت جمهوری اسلامی ثبات مدیریت مدارس دوره

متوسطه به چه میزان بوده است؟

۱-۳. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره متوسطه با جنسیت مدیر ارتباط داشته است؟

۲-۳. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره متوسطه با سطح تحصیلات مدیران ارتباط داشته است؟

۳-۳. آیا ثبات مدیریت مدارس دوره متوسطه با سابقه خدمت مدیران ارتباط داشته است؟

روش تحقیق

برای بررسی میزان ثبات مدیریت مدارس، نمونه مورد بررسی از شهر کرمان انتخاب و برای انتخاب نمونه از روش مبتنی بر ملاک و معیار (گزینشی) استفاده شد. معیار انتخاب مدرسه مدت فعالیت محسوب شد و مدارسی انتخاب شدند که طی دوره بیست ساله حکومت جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۸-۱۳۵۸) دایر و فعال بوده‌اند. در شهر کرمان ۷۲ آموزشگاه در سال تحصیلی ۱۳۷۸-۷۹ فعالیت داشته که در سال تحصیلی ۱۳۵۸-۵۹ نیز دایر بوده‌اند. این مدارس به عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌های مورد نیاز با استفاده از فرم ثبت داده‌ها جمع‌آوری شد که دو قسمت داشت: قسمت اول اطلاعات مربوط به مدرسه را شامل می‌شد و قسمت دوم اطلاعات مربوط به مدیران را در بر می‌گرفت. نوع مدرسه و مقطع مدرسه در قسمت اول فرم و نام مدیر، رشته تحصیلی مدیر، سال انتصاب به مدیریت و سابقه خدمت مدیر به هنگام انتصاب به مدیریت در قسمت دوم فرم مطرح بود.

فرم جمع‌آوری داده‌ها به گونه‌ای تنظیم شده بود که اطلاعات مربوط به مدیر را برای هر سال جمع‌آوری می‌کرد. منبع کسب اطلاعات، اسناد و مدارک موجود در مدرسه و در سازمان آموزش و پرورش بود که با مراجعه مستقیم، فرم‌های مربوط تکمیل شد.

برای تحلیل داده ها از میانگین، میانه، نما و درصد و آزمونهای مقایسه میانگین ها (t)، تحلیل واریانس (F) و مجذور کای (χ^2) استفاده و در مواقع لازم از آزمون تعقیبی توکی (HSD) بهره گرفته شد.

تجزیه و تحلیل داده ها

جنسیت مدیر و سطح مدرسه

در ۷۲ مدرسه مورد بررسی ۴۱۱ نفر طی بیست سال مدیریت کرده که ۲۱۲ نفر آنان مرد و ۱۹۹ نفر زن بوده‌اند. در میان این مدیران ۱۷۲ نفر در دوره ابتدایی ۱۴۹ نفر در دوره راهنمایی و ۹۰ نفر در دوره متوسطه فعالیت داشته‌اند (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: فراوانی و درصد مدیران به تناسب جنسیت و سطح مدرسه

مقطع	ابتدایی		راهنمایی		متوسطه		جمع
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
مرد	۹۳	۵۴/۰۶	۷۹	۵۳/۰۲	۴۰	۴۴/۴۴	۲۱۲
زن	۷۹	۴۵/۹۴	۷۰	۴۷/۹۸	۵۰	۵۵/۵۶	۱۹۹
جمع	۱۷۲	۱۰۰	۱۴۹	۱۰۰	۹۰	۱۰۰	۴۱۱

مدرک و رشته تحصیلی مدیر

مدیران آموزشگاه ها به طور متوسط ۱۳/۸ کلاس سواد داشته اند یعنی کمتر از فوق دیپلم بوده‌اند. در عین حال رشته تحصیلی ۱/۲ درصد آنها مدیریت آموزشی بوده است و در مجموع ۴/۶ درصد آنها در رشته های مدیریت تحصیلی کرده‌اند (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: مدرک و رشته تحصیلی مدیران

رشته تحصیلی مدرک تحصیلی	مدیریت آموزشی		مدیریت		سایر		جمع
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
دیپلم	—	—	—	—	۱۵۴	۳۹/۲۸	۱۵۴
فوق دیپلم	—	—	—	—	۱۵۰	۳۸/۲۷	۱۵۰
لیسانس	۲	۴۰	۱۴	۱۰۰	۸۵	۲۱/۶۸	۱۰۱
فوق لیسانس	۲	۶۰	—	—	—	—	۳
نامشخص	—	—	—	—	۳	۰/۷۷	۳
جمع	۵	۱۰۰	۱۴	۱۰۰	۳۹۲	۱۰۰	۴۱۱

وضعیت استخدامی و سابقه خدمت مدیر

همه مدیران مورد بررسی استخدام رسمی بوده و به طور متوسط هنگام انتصاب به پست مدیریت مدرسه ۱۳/۵ سال سابقه خدمت داشته (جدول شماره ۳). در مجموع هنگام انتصاب، سابقه خدمت مدیران ۲۲/۱ درصد ۱_۱۰ سال، ۵۰/۴ درصد ۲۰_۱۰ سال و ۲۷/۵ درصد بیش از ۲۰ سال بوده است (جدول شماره ۳).

جدول شماره ۳: سابقه خدمت مدیران

سابقه خدمت هنگام انتصاب	فراوانی	درصد
۱_۱۰ سال	۹۱	۲۲/۱
۱۰_۲۰ سال	۲۰۷	۵۰/۴
بیش از ۲۰ سال	۱۱۳	۲۷/۵
جمع	۴۱۱	۱۰۰

میزان ثبات مدیریت

به طور متوسط در مدارس مورد بررسی عمر مدیریت ۳/۶۸ سال محاسبه شده است. این رقم در مدارس ابتدایی ۴/۴ سال، در مدارس راهنمایی ۳/۵۲ سال و در مدارس متوسطه ۲/۶ سال بوده است. متوسط ثبات مدیریت در دهه اول حکومت جمهوری اسلامی ۴/۲۱ سال و در دهه دوم ۳/۶۸ سال به دست آمده است (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۴: متوسط ثبات مدیریت مدارس با توجه به متغیرها

کل	جمع	دهه دوم		جمع	دهه اول		سابقه خدمت	
		مرد	زن		مرد	زن		
۳/۶۱	—	—	—	۳/۶۱	۲/۹۱	۴/۷۱	۱-۱۰ سال	ابتدایی
۴/۶۳	۳/۳۲	۲/۵۲	۴/۳۸	۵/۵۲	۴/۵۹	۶/۶۰	۱۰-۲۰ سال	
۴/۲۹	۳/۱۵	۲/۲۶	۳/۰۵	۶/۲۶	۵/۹۲	۶/۷۰	بیش از ۲۰ سال	
۴/۴۰	۳/۲۳	۲/۸۸	۳/۶۲	۵/۳۴	۴/۵۷	۶/۳۱	جمع	
۲/۳۳	۲/۵۷	۲/۵۷	—	۲/۲۹	۱/۷۸	۲/۸۲	۱-۱۰ سال	راهنمایی
۳/۸۸	۳/۱۳	۳/۲۳	۳/۰۵	۴/۶۱	۵/۰۶	۴/۱۳	۱۰-۲۰ سال	
۴/۱۷	۲/۶۴	۲/۰۸	۳/۲۵	۶/۴۱	۶/۱۸	۶/۸۳	بیش از ۲۰ سال	
۳/۵۲	۲/۸۸	۲/۶۴	۳/۱۳	۴/۰۱	۴/۰۴	۳/۹۷	جمع	
۲/۰۴	۱/۶۷	۳	۱	۲/۱۰	۲/۱۷	۲/۰۷	۱-۱۰ سال	متوسطه
۲/۷۳	۳	۲/۷۵	۳/۲۷	۲/۵۰	۲/۶۲	۲/۴۰	۱۰-۲۰ سال	
۲/۸۱	۱/۷۸	۱/۵۰	۱/۸۶	۴/۱۴	۳/۱۷	۱۰	بیش از ۲۰ سال	
۲/۵۷	۲/۵۷	۲/۶۰	۲/۵۵	۲/۵۶	۲/۶۴	۲/۵۰	جمع	
۲/۵۳	۲/۳۰	۲/۶۳	۱	۲/۵۶	۲/۲۰	۲/۸۹	۱-۱۰ سال	کل
۲/۵۳	۳/۱۷	۲/۷۸	۳/۵۷	۴/۵۲	۴/۲۹	۴/۷۷	۱۰-۲۰ سال	
۴/۰۵	۲/۸۱	۲/۷۱	۲/۹۰	۶	۵/۴۷	۶/۹۴	بیش از ۲۰ سال	
۳/۶۸	۲/۹۷	۲/۷۴	۳/۲۰	۴/۲۱	۳/۹۸	۴/۴۶	جمع کل	

در عین حال میزان ثبات به شرح زیر طبقه بندی و در تحلیل داده‌ها استفاده شد:

- کمتر از ۳ سال مدیریت- بی ثبات

- ۳-۵ سال مدیریت- ثبات متوسط

- بیش از ۵ سال مدیریت- با ثبات

تحلیل داده‌ها بر اساس این طبقه بندی نشان می‌دهد که در دهه اول ۴۹/۸ درصد و در دهه دوم ۵۲/۸ درصد بی ثبات بوده‌اند. همچنین، در مدارس ابتدایی ۴۱/۳ درصد، در مدارس راهنمایی ۵۴/۴ درصد و در مدارس متوسطه ۶۴/۴ درصد بی ثبات بوده‌اند (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۵: میزان ثبات مدیران مدارس بر حسب مقطع و دهه

کل فراوانی	با ثبات		ثبات متوسط		بی ثبات			
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
۹۵	۳۶/۸	۳۵	۲۷/۴	۲۶	۳۵/۸	۳۴	ابتدایی	دهه اول
۸۵	۲۷	۲۳	۱۸/۹	۱۶	۵۴/۱	۴۶	راهنمایی	
۵۵	۹/۱	۵	۲۳/۶	۱۳	۶۷/۳	۳۷	متوسطه	
۲۳۵	۲۶/۸	۶۳	۲۳/۴	۵۵	۴۹/۸	۱۱۷	جمع	
۷۷	۱۴/۳	۱۱	۳۷/۷	۲۹	۴۸	۳۷	ابتدایی	دهه دوم
۶۴	۹/۴	۶	۳۵/۹	۲۳	۵۴/۷	۳۵	راهنمایی	
۳۵	۸/۶	۳	۳۱/۴	۱۱	۶۰	۲۱	متوسطه	
۱۷۶	۱۱/۴	۲۰	۳۵/۸	۳۶	۵۲/۸	۹۳	جمع	
۴۱۱	۲۰/۲	۸۳	۲۸/۷	۱۱۸	۵۱/۱	۲۱۰	کل	

بررسی تفاوت‌ها با استفاده از آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد که تفاوت مدیریت در

دو دهه معنی دار بوده است ($F=۱۳/۳$ ، $P=۰/۰۰۰$). همچنین، ثبات مدیریت با توجه به سابقه

خدمت نیز تغییر کرده است ($F=۵/۱۴$ ، $P=۰/۰۰۶$).

این موضوع را می‌توان در بررسی تعامل دهه با سابقه خدمت نیز مشاهده کرد
 (P=۰/۰۱۶ ، F=۴/۱۲). اطلاعات مربوط به تحلیل واریانس و آزمون تکمیلی HSD در
 جدول شماره ۶ و ۷ ارائه و تعامل دو متغیر در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول شماره ۶: آزمون تحلیل واریانس برای بررسی تفاوت ثبات در دو دهه با توجه

به سابقه خدمت

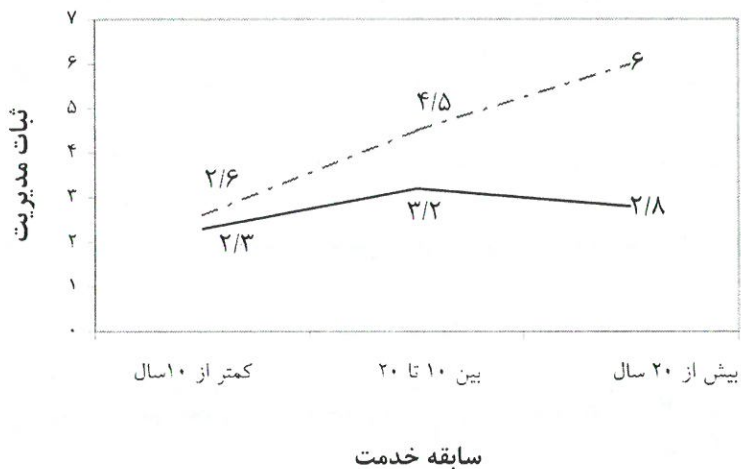
P	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع تغییر
۰/۰۰۰	۱۳/۳	۱۳۷/۰۲	۱	۱۳۷/۰۲۲	دهه
۰/۰۰۶	۵/۱۴	۵۲/۹۱	۲	۱۰۵/۸۱۱	سابقه
۰/۰۱۶	۴/۲	۴۳/۳۱	۲	۸۶/۶۱۳	دهه × سابقه
		۱۰/۳	۴۰۵	۴۱۶۹/۳	خطا
			۴۱۰	۴۶۹۳/۶	کل

جدول ۷: آزمون تکمیلی HSD برای ثبات در گروه‌های دارای سابقه خدمت

متفاوت

> ۲۰	۱۰-۲۰	۱-۱۰	سابقه خدمت
		.	۱-۱۰
	.	۱/۳۹*	۱۰-۲۰
.	۰/۱۳	۱/۵۲*	> ۲۰

* در سطح ۰/۰۵ معنی دار است.

نمودار شماره ۱: رابطه تعاملی میزان ثبات مدیریت براساس دهه و سابقه خدمت

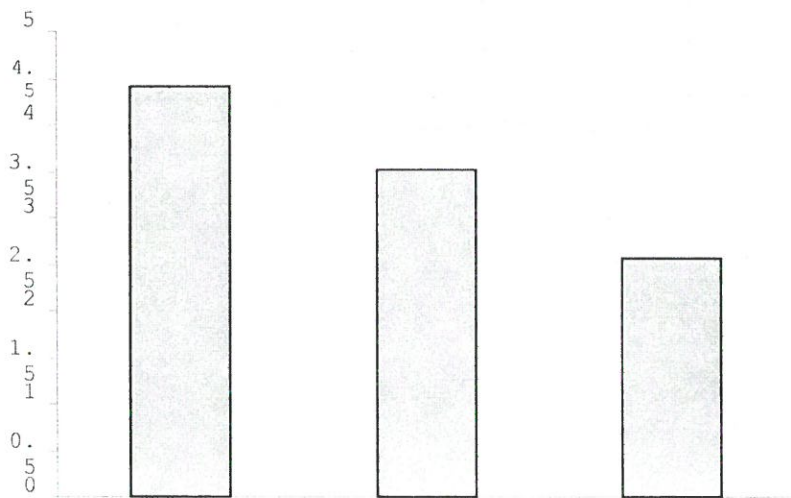
۵- بحث و نتیجه گیری

۱-۵. متوسط ثبات مدیریت مدارس مقطع ابتدایی ۴/۴ سال، مقطع راهنمایی ۳/۵۲ سال و

مقطع متوسطه ۲/۵۷ سال محاسبه شده است (جدول شماره ۴). چنانکه مشاهده می شود، از

مقطع ابتدایی به متوسطه ثبات مدیریت کاهش یافته است (نمودار شماره ۲).

نمودار شماره ۲: ثبات مدیریت در مقاطع تحصیلی

این یافته را با توجه به چند متغیر می‌توان بهتر درک کرد:

- معلمان مقاطع تحصیلی بالاتر شرایط مناسب‌تری برای تحصیل دارند و به همین دلیل انگیزه آنها برای تحصیل بیشتر است. آنچه شرایط این معلمان را برای تحصیل مناسب‌تر می‌کند مربوط به شرایط ارتقا عمودی است، دبیران دوره راهنمایی با گذراندن دوره تحصیلی سهل‌تر می‌توانند وارد دوره متوسطه شوند. در عین حال، دبیران دوره متوسطه از شانس بیشتری برای ورود به مدیریتهای ادارات آموزش و پرورش برخوردارند. به همین علت مدیران مقاطع بالاتر احتمالاً بیشتر دستخوش تغییر می‌شوند.

- حساسیت سازمانی به فعالیتهای مدیران دوره‌های متوسطه و راهنمایی بیشتر از مدیران دوره ابتدایی است. این دو مقطع که با نوجوانان سروکار دارند، بیشتر در معرض ارزیابی قرار می‌گیرند و به همین علت تغییر آنها سریع‌تر انجام می‌شود.

- مدیریت مقاطع بالاتر از صعوبت بیشتری برخوردار است. به همین علت مدیران مقاطع

راهنمایی و متوسطه بیش از مقطع ابتدایی متقاضی واگذاری پست مدیریت هستند.

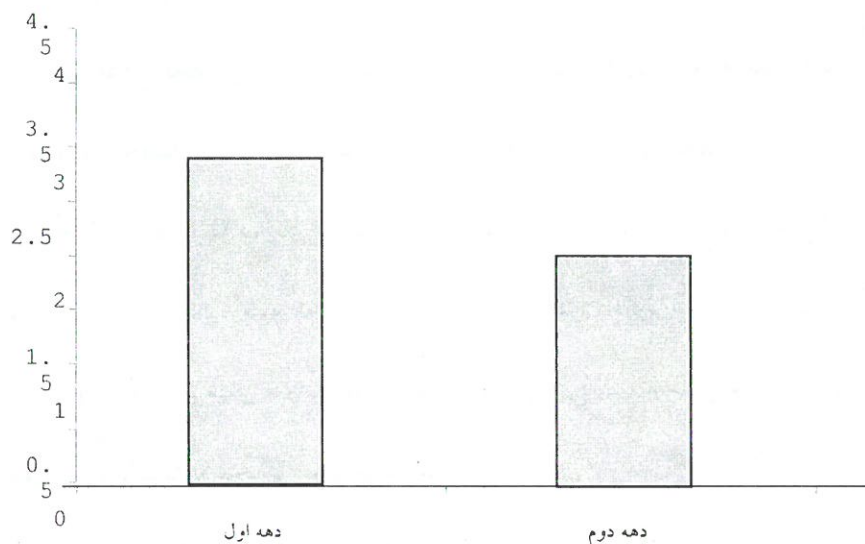
- مقاطع تحصیلی راهنمایی و متوسطه بیش از مقطع ابتدایی در معرض مسائل سیاسی

قرار می‌گیرند و به همین علت تغییرات سیاسی، این دو مقطع را بیشتر متأثر می‌سازد.

۲_۵. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که متوسط ثبات مدیریت در دهه دوم کمتر از

دهه اول فعالیت جمهوری اسلامی بوده است (جدول شماره ۶). متوسط ثبات در دهه اول

۴/۲۱ سال و در دهه دوم ۲/۹۷ محاسبه شده است.

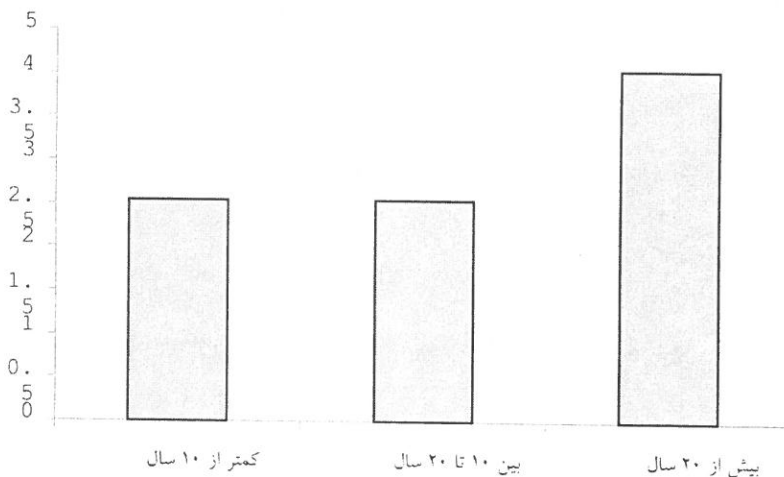
نمودار شماره ۳: ثبات مدیریت در دو دهه فعالیت جمهوری اسلامی

احتمالاً کاهش متوسط طول دوره مدیریت مدیران مدارس در دهه دوم با جابه‌جایی مدیران در مدارس و انتصاب آنها به پستهای مدیریتی دیگر در سازمان آموزش و پرورش یا سایر سازمانها مرتبط بوده است. در بنیاد این تغییرات بهتر خواهد بود که به موضوع کاملاً مهم "دفاع مقدس در دهه اول" توجه شود. محور بودن دفاع در دهه اول جمهوری اسلامی بسیاری از موضوعات دیگر را تحت پوشش قرار می‌داد. در عین حال، نباید اثر دو متغیر دیگر را فراموش کرد: "کسب تجربه"، "گروه‌گرایی سیاسی". منظور از کسب تجربه توجه به این موضوع است که در دهه دوم، انتصاب مدیران به پستهای مدیریتی سطوح بالاتر با رعایت

بیشتر اصل "سابقه مدیریت" همراه بوده است. به همین دلیل، برخی از مدیران مدارس به سبب کسب تجربه مدیریت به پستهای مدیریتی دیگر گمارده شده‌اند.

همچنین، در دهه دوم گروههای سیاسی متعدد شکل گرفتند و با کسب قدرت تلاش کردند تا از نیروهای خودی برای اداره امور بهره گیرند. بنابراین، با تغییر مدیران سطوح عالی تغییر مدیران در سطح مدرسه نیز پدید آمده است.

۳-۵. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که ثبات مدیریت در مدیرانی که با سابقه کمتر از ۱۰ سال به کار مدیریت مدرسه گمارده شده‌اند، کمتر از مدیرانی بوده است که با سابقه بیشتر از ۲۰ سال به کار مدیریت منصوب شده‌اند (جدول شماره ۴). متوسط ثبات مدیریت مدیران دارای سابقه کمتر از ۱۰ سال ۲/۵۳ سال، مدیران دارای سابقه ۱۰-۲۰ سال ۲/۵۳ سال و مدیران دارای سابقه بیش از ۲۰ سال ۴/۰۵ سال محاسبه شده است (نمودار شماره ۴).

نمودار شماره ۴: ثبات مدیریت براساس سابقه کار هنگام انتصاب به مدیریت

به نظر می‌رسد افرادی که با سابقه کمتر به کار مدیریت گمارده می‌شوند باید شانس بیشتری برای ادامه کار داشته باشند، در حالی که این موضوع را داده‌های به دست آمده نشان نمی‌دهد. شاید بیشتر بودن ثبات مدیریت مدیرانی که با سابقه بیش از ۲۰ سال به مدیریت رسیده‌اند به دو موضوع مرتبط باشد: اول آن که این گروه از مدیران تجاربی را طی دوره خدمت خود کسب کرده‌اند که به آنها کمک می‌کنند تا امور را بهتر اداره کنند. این توفیق البته، با جایگاه سنی آنها نیز ممکن است مرتبط باشد. در هر صورت، موفقیت این دسته از مدیران سبب می‌شود که به کار خود ادامه بدهند. دوم آنکه مدیران دارای سابقه بیشتر ممکن است تمایل که اندکی برای پذیرش پستهای مدیریتی دیگر داشته باشند و همین موضوع سبب می‌شود که اندکی برای پذیرش پستهای مدیریتی دیگر داشته باشند و همین موضوع سبب می‌شود که کمتر دستخوش تغییر شوند. در این ارتباط شاید انتظار بازنشستگی آنها نیز به عنوان یک موضوع فرهنگی مطرح باشد و به نوعی بر تصمیم مدیران بالاتر برای تعویض آنها اثر بگذارد.

منابع

الف: فارسی

بهشتی، علی، "نیات و شایستگی در مدیریت"، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش،

شماره مسلسل ۱۴، ۱۳۷۵.

شکاری، عباس، "مسائل آموزش و پرورش و راهکارهای آن"، تهران: عابد.

صافی، احمد، سازمان و قوانین آموزش و پرورش ایران. تهران: سمت. چاپ ششم،

۱۳۷۸.

عسکریان، مصطفی، سازمان و مدیریت آموزش و پرورش، انتشارات امیرکبیر، چاپ

ششم، ۱۳۷۳.

کومیز، فیلیپ، بحران جهانی تعلیم و تربیت، ترجمه حسن و کوکب صفاری، تهران:

پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۷۸.

قناد رضایی، عباس، مقایسه مدیران دارای تحصیلات دانشگاهی با مدیران فاقد

تحصیلات دانشگاهی در زمینه تغییر و نوآوری از نظر دبیران مدارس راهنمایی پسرانه تهران،

۱۳۶۹.

میرکمالی، سید محمد، رهبری و مدیریت آموزشی، تهران، یسپرون، چاپ پنجم، ۱۳۷۸.

